

Topprestaties onder een rode theemuts

Holland Festival: Kruisochten van Alan Ayckbourn door Toneelgroep Amsterdam. Regie: Ivo van Hove. Met o.a. Hans Kesting, Hilde van Mieghem, Johanna ter Steege en Roeland Fernhout. Gezien 22/6 Stadsschouwburg Amsterdam. Aldaar en op korte tournee t/m feb 2005. Inl 020-6242 311; www.toneelgroepamsterdam.nl

Door WILFRED TAKKEN

Terwijl onder hem geschreeuwd, gevochten, gezopen en gevoosd wordt, terwijl onder hem het ontbijt over het podium wordt getrap, blijft kater Jaap onverstoort op het dak zitten. Hij is een prachtig symbool voor het standvastige huwelijk: de gemoedelijke rode theemuts die alle emotionele uitbarstingen doorstaat. Jaap is inmiddels een bekende theaterkat. Naast zijn film- en reclamewerk speelde hij in *Tosca* bij de Neder-

landse Opera en in *De luitenant van Inishmore* bij het Noord Nederlands Toneel. Nu speelt hij een passieve maar belangrijke rol in het geestige en warme blijspel *Kruisochten* van Toneelgroep Amsterdam.

Alan Ayckbourns *Kruisochten* (*The Norman Conquests*, 1973) is een van zijn experimenten met de vertelvorm. Hij maakte drie toneelstukken over hetzelfde weekeinde en dezelfde mensen, steeds spelend in een ander vertrek van een landhuis: in de keuken, de woonkamer en de tuin. Van Hove speelt de drie stukken achter elkaar, zodat er een theatermarathon ontstaat van vijf uur inclusief pauzes.

Vrijgezelle zus Annet (Karina Smulders) past op doodzieke tang van een moeder, en wil als uitje stiekem in een hotel met haar zwager Norman (Hans Kesting). De regelzieke schoonzus Sarah (Hilde van Mieghem) verhindert dat. In

plaats van een *dirty weekend* wordt het een emotioneel familieweek-

cine. Ontwerper Jan Versweyveld plaatst de familie op een speelvloer die bezaaid ligt met wat krukken, drankflessen en allerlei ontbijtspullen. Enigszins achteraan staat een soort slaap- en kookcoupé van staal en hout. Vanaf de bovenlijst

HOLLAND FESTIVAL

registreert een videocamera de handelingen. Een compilatie hiervan krijgen we als en tr'actes te zien. Well-made lichte popsongs van Burt Bacharach completeren het beeld.

Dit moet het eerste blijspel zijn dat Ivo van Hove regisseert. Hij staat bekend om zijn harde regies van treurspelen. *Kruisochten* past wel enigszins bij zijn warmere, *mellow* woongroepstukken: *True*

Love, Con Amore, Rent. Ayckbourn sluit ook wel aan bij Tsjechov, die Van Hove vorig jaar regisseerde. Die regies waren echter veel extremer dan deze. Afgezien van een mislukte korte scène waarin de spelers ineens elkaars rollen overnemen, stelt Van Hove zich dienstbaar op aan Ayckbourn en voegt geen experimenten toe aan het zijne.

Het concept van Ayckbourn lijkt op dat van *Huis en Tuin*, anderhalf jaar geleden opgevoerd door het Nationale Toneel. De delen grijpen naadloos in elkaar, maar net als bij *Huis en Tuin* is het ook enigszins verspilde virtuositeit: je zit zo in het verhaal dat de vorm je nauwelijks opvalt. Globaal gezien geeft het eerste deel het raamwerk (in dit

deel voel je de oningevulde stukken zitten), het tweede deel de grote emoties, en het derde deel de achtergrondinformatie.

De keurigheid van het stuk is opmerkelijk. Ayckbourn heeft als achterliggende, grimmige boodschap weliswaar dat het huwelijk een gevangenis is, maar uiteindelijk gaat niemand vreemd, het vaste Van Hove-bloot blijft achterwege, en de huwelijken blijven intact. Herkenbare, lieve mensen zijn het allemaal, die echt van elkaar houden.

Ayckbourns scènes zitten gebakken in elkaar, met een doorlopende aanvoer van sterke grappen en vondsten, en de acteurs leveren allen komische topprestaties. Met name Hans Kesting is geweldig op dreef als Norman, degene die de meeste heisa veroorzaakt in de familie, en degene met het minst eenduidige karakter. Hij is een vrouwenveroveraar, een parttime bon-vivant, maar ook een trieste adjunct-bibliothecaris. Iedereen vindt hem irritant maar ook onweerstaanbaar.

Op het dak knijpt Jaap goedmoedig een oogje toe en ziet dat het goed is.